

De fout van onzen tijd

JO VAN AMMERS-KÜLLER spreekt ergens van „Elk jong menschenkind met een volwassen lichaam, dat zijn rechten eischt.”

Het was de fout van Letjes tijd, dat men die eischen van het lichaam verdoezelde.

Het is de fout van onzen tijd, dat men die eischen proclameert, zonder te letten op het geheele samenstel van de menschelijke samenleving.

„De natuur” wordt dan een brute, dwingende kracht, waar tegenover we machteloos staan.

Het niet-kunnen-voldoen aan die eischen wordt de grootste ramp, die een mensch kan overkomen.

Terwijl Christus zegt: „wat baat het een mensch, of hij de geheele wereld won, en lijdt schade aan zijn ziel”, leeraarf de moderne mensch, dat alleen de plicht tot geluk voor ieder, die leeft, onafwijsbaar is.

Geluk door bevrediging.

Doch geeft bevrediging altijd geluk?

Leidt ze niet soms tot oververzadiging, tot walging?

Ik durf eigenlijk niet zeggen: lees er de moderne huwelijksromans op na. Want wat die geven is dikwijls, in schoone woorden, zoo misleidend van inhoud, dat menig jong mensch erdoor in de war gebracht zou kunnen worden.

Hoe wordt niet het ingeschapen moedergevoel van de vrouw verheerlijkt! En terecht, want het is een van Gods rijkste gaven, als een vrouw moeder worden mag.

Maar ook dat moedergeluk op zichzelf, wanneer het zich niet richt op de kinderen, op de maatschappij, op het Koninkrijk Gods, doch op eigen bevrediging — ook dat moedergeluk op zichzelf maakt niet rijk.

En het getrouwd-zijn op zichzelf maakt niet rijk. Want voor velen in onzen tijd is het huwelijk niets anders dan de weg, om vrij te mogen voldoen aan de eisch der natuur. Of wat men de eischen der natuur noemt. En vrijheid zonder tucht voert tot losbandigheid. En in losbandigheid is nooit geluk.

Wat de moderne vrouw — ik schrijf hier voor jonge vrouwen, en noem dus haar bovenal — van het huwelijk vraagt, is: bevrediging in velerlei opzicht. Doch ze vergeet te vaak, dat men niet bevredigd kan worden door enkel te ontvangen. Daarop is geen menschenziel aangelegd. Men moet willen geven, wenscht men rijk te worden.

Dit geldt niet het minst in het huwelijk. Wie

zich niet kan en wil geven, zal nooit kunnen ontvangen.

Het geldt voor man en vrouw.

Er zijn mannen, die ongetrouwd blijven, omdat ze het leven niet aandurven. Zij hebben een stuk maatschappelijke ellende mee op hun geweten.

Er zijn mannen, die trouwen omdat ze het ongetrouwd-blijven niet aandurven. Maar die toch terugschrikken voor de verantwoordelijkheid, die het man-en-vader-zijn hun oplegt. God beware u allen voor zulk een huwelijk.

Maar er zijn ook vrouwen, die trouwen, omdat ze het ongetrouwd-blijven niet aandurven. Die vragen de vervulling van hun vrouw-zijn, doch zonder dat ze ware liefde in ruil te geven hebben. Is ook dit niet een misdaad tegenover den man, die meent te ontvangen wat hem toekomt, en bedrogen uitkomt?

Famke meent wel, dat het kan: „het kritisch intellect, dat eeuwig analyseert, ontmantelde de te schoone illusie, die zoo dikwijls te groote désillusie tengevolge had,” zegt zij. Moeten we dus, om dés-illusie te ontgaan, onze idealen maar opgeven?

Ik ben het liever eens met den heer Daalder, als hij zegt: waar de eenheid van liefde ontbreekt, blijft voor een bezonnen mensch de sexueele daad tegennatuurlijk.

Tegenover het onderschatten van de eischen der natuur in Letjes tijd, staat in onze dagen het overschatten ervan. En dit beteekent een verbreking van het evenwicht in iemands persoonlijk leven, maar het beteekent ook, dat de enkeling verheven wordt ten koste van de gemeenschap. Met een beroep op de eischen van onze natuur kan men tenslotte alles goed praten. Ook echtbreuk; ook echtscheiding.

We moeten met al onze vragen, en dus ook met de vragen aangaande omgang tusschen jonge mannen en jonge vrouwen, en onze vragen aangaande de huwelijksnood, naar God. Hij alleen leert ons, dat het in dit leven in eerste en in laatste instantie niet gaat om onszelf, om *ons* geluk, maar om *Zijn* eer. Het kan zijn, dat we het, ook wanneer we leven bij deze gedachte, nog wel eens moeilijk hebben. Dat er vragen, moeilijke vragen voor ons rijzen. Maar wanneer we luisteren naar Zijn stem, dan zal de stem van ons geweten ons de weg wijzen, ook daar waar spitsvondige en schoonklinkende redenen een andere richting aanwijzen.

J. M. W.-W.